

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 29/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Kristínou Jošthovou, M. R. Štefánika 10, Žilina, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 30/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 30/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Banská Bystrica **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 30/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Banská Bystrica **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom

Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16C 30/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je námietka, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ním namietaných základných práv (bod 1). Sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 6. mája 2019 domáha obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 19 Ek 11/2017 (ďalej len „exekučné konanie“). Exekučné konanie o vymoženie pohľadávky v sume 22 970,32 eur s príslušenstvom sa začalo na návrh oprávneného podaného 15. mája 2017 proti sťažovateľovi ako povinnému. Opíšu chronologicky priebeh napadnutého konania, sťažovateľ uviedol, že okresný súd jeho vec prejednal naposledy na pojednávaní 23. septembra 2020, pričom od daného momentu nebolo uskutočnené žiadne pojednávanie, čím došlo v postupe okresného súdu k zbytočným priet'ahom. Prvú sťažnosť na priet'ahy podal predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdech“) 18. novembra 2019. Následne sťažovateľ 10. mája 2021 požiadal okresný súd, aby v jeho veci nariadil pojednávanie, avšak bezvýsledne. Pre pretrvávajúcu nečinnosť okresného súdu podal sťažovateľ 2. júla 2021 sťažnosť, ktorá bola predsedom súdu vybavená 4. augusta 2021. Z dôvodu nespokojnosti vybavenia pôvodnej sťažnosti podal sťažovateľ 9. augusta 2021 sťažnosť na postup predsedu okresného súdu podľa § 67 ods. 1 písm. a) zákona o súdech. Krajský súd v Banskej Bystrici v odpovedi zo 7. septembra 2021 konštatoval, že vec z hľadiska celkovej dĺžky konania prekračuje medze primeranosti tohto konania a považuje sťažnosť na priet'ahy za čiastočne opodstatnenú.

3. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 od. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, a prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 eur a náhrady trov konania.

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 29/2022 z 18. januára 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

5. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Nosným argumentom sťažovateľa je tvrdenie, že od podania jeho žaloby 6. mája 2019 okresný súd vo veci uskutočnil len jediné pojednávanie (23. septembra 2020, pozn.), ktoré bolo odročené na 11. november 2020. Nariadený termín pojednávania bol okresným súdom zrušený z dôvodov nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19. Sťažovateľ však tvrdí, že na okresnom súde 11. novembra 2020 riadne prebiehali pojednávania bez obmedzení, dokonca zákonný sudca [REDAKOVANÉ] realizoval v pojednávacej miestnosti iné pojednávanie, ktoré nebolo zrušené ako pojednávanie v sťažovateľovej veci. Opakovane podal predsedovi okresného

súdu sťažnosť na prietahy v konaní (k tomu pozri bližšie bod 2 odôvodnenia nálezu). Domnieva sa, že okresný súd spôsobil v napadnutom konaní zbytočné prietahy, keďže riadne vec neprejednal na pojednávaní počas viac ako dvoch rokov. Pred podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľ na okresnom súde overoval, či jeho vec nebola pridelená inému sudcovi podľa § 51 ods. 4 písm. a) zákona o súdoch (vzhľadom na dlhodobú práceneschopnosť doterajšieho zákonného sudcu, pozn.) a či bol vo veci nariadený termín pojednávania. Nikdy nedal akýkoľvek dôvod na to, aby vo veci nebolo nariadené pojednávanie, či na akékoľvek predlžovanie konania, všetko jeho úsilie vždy smerovalo k urýchlenému ukončeniu napadnutého konania (žiadosť o nariadenie termínu pojednávania, opakované sťažnosti na prietahy v konaní, pozn.).

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. Spr 4056/21 z 24. novembra 2021 k vecnej stránke ústavnej sťažnosti uviedol, že dĺžka napadnutého konania je z pohľadu sťažovateľa (a čiastočne i objektívne) neprímerane dlhá, avšak je nutné poukázať na pretrvávajúci stav pandémie a najmä nepriaznivý zdravotný stav sudcu vyžadujúci opakované operačné zákroky a dlhotrvajúcu liečbu, čo objektívne nevytvára priaznivé podmienky na urýchlenie konania. V tejto súvislosti predseda okresného súdu podotkol, že práceneschopnosť [REDAKOVANÉ] zatiaľ neprekročila zákonom predpokladanú dobu 6 týždňov, a preto nebolo možné jeho spisy prerozdeliť (hoci ani prípadné pridelenie veci inému zákonnému sudcovi samo osebe nemusí znamenať urýchlené rozhodnutie z dôvodu vyššej pracovnej záťaže nového sudcu, ktorý navyše musí vec od začiatku naštudovať). Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bol aj chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní. Okresný súd poukázal aj na spôsob vybavenia sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní, keď listom zo 4. augusta 2021 predseda okresného súdu konštatoval, „... že zo zistených skutočností vyplýva, že súd od zrušenia pojednávania dňa 11. 11. 2020, nekonal (okrem výzvy na predloženie plnej moci z dôvodu zmeny formy právneho zastúpenia žalovaného). Je pravdou, že pojednávanie nebolo nariadené najmä z objektívneho dôvodu mimoriadnej situácie v súvislosti so šírením ochorenia COVID -19. Aktuálne sudca nenariadil pojednávanie z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu a operácie naplánovanej na august 2021...“.

III.2. Replika sťažovateľa

8. Sťažovateľ vo svojej replike z 23. februára 2022 uviedol obsahovo rovnaké skutočnosti ako v samotnej ústavnej sťažnosti zdôrazňujúc, že okresný súd mal už dávno postupovať podľa § 51 ods.4 písm. a) zákona o súdoch. Sťažovateľ konkrétne citoval § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a to bez bližšieho vysvetlenia a konkrétneho významu k prejednávanej veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019).

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“); rozsudok ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96] zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je žaloba o obnovu exekučného konania vedeného proti sťažovateľovi ako povinnému. Vec sťažovateľa ústavný súd nevyhodnocuje ako právne alebo fakticky zložitú a konštatuje, že predmet napadnutého konania nemožno považovať za okolnosť, ktorá by vykazovala črty mimoriadnej zložitosti zakladajúcej dôvod na jeho predĺženie.

15. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V danom prípade ústavný súd pri skúmaní obsahu

spisu okresného súdu nezistil také správanie sa sťažovateľa, ktoré by podstatným spôsobom negatívne ovplyvnilo celkovú dĺžku napadnutého konania. Na tomto mieste je však nutné sťažovateľovi vytknúť, že rozhodujúce skutočnosti pre rozhodnutie veci doplnil až 7. januára 2021, teda jeden a pol roka podaní žaloby samotnej.

16. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Okresný súd po doručení žaloby realizoval procesné úkony spojené s doručovaním žaloby a vyjadrení oboch sporových strán (§ 167 CSP). Tento postup bol zo strany konajúceho súdu plynulý, mierne zdržanie (2 mesiace) súviselo s problémom doručovania písomností žalovanému (dožiadanie na Obvodní soud Praha 4 zo 16. septembra 2019, pozn.). Od prejednávania veci na pojednávaní uskutočnenom 23. septembra 2020 a zrušenia nariadeného pojednávania z dôvodu pandemickej situácie (11. novembra 2020) okresný súd vo veci ostal nečinný. Po doručení písomného doplnenia rozhodných skutočností zo strany sťažovateľa (7. januára 2021) bola okresným súdom realizovaná len výzva právnemu zástupcovi žalovaného na predloženie plnej moci (1. júna 2021). Ako vyplýva z prehľadu procesných úkonov, pojednávanie v druhej polovici roka 2021 nebolo nariadované aj vzhľadom na nepriaznivý zdravotný stav zákonného sudcu. Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že 1. februára 2022 došlo vo veci k zmene zákonného sudcu (z dôvodu pretrvávajúcej práceneschopnosti pôvodného sudcu), ktorý bezodkladne pristúpil k nariadeniu pojednávania na 13. apríl 2022. Uvedené možno hodnotiť ako aktívny prístup okresného súdu k veci sťažovateľa a snahu sudcu plynule konať a rozhodnúť.

17. Ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo z dôvodu nečinnosti okresného súdu po uskutočnení pojednávania 23. septembra 2020 k zbytočným prietahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu. Pri komplexnom posúdení veci však ústavný súd prihliadol na to, že podstatná časť napadnutého konania (rok 2020, 2021) spadala do obdobia mimoriadnej situácie spôsobenej pandémie v dôsledku šírenia ochorenia COVID-19. Uvedená objektívna prekážka a zákonné obmedzenia brániace okresnému súdu realizáciu pojednávania sa vo výraznej miere dotkli aj sťažovateľovej veci, čo ústavný súd zohľadnil pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia.

18. Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku napadnutého konania od podania žaloby, ako aj skutočnosť, že vec nie je stále právoplatne skončená, ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde formuloval okresnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku tohto nálezu), reflektujúc tak na skutočnosť, že napadnuté konanie nie je dosiaľ skončené. Okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad obsiahnutých v čl. 17 CSP.

20. Prietahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prietahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prietah odstrániť nemožno, možno len

poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

21. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sťažovateľ v sťažnostnom návrhu požiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 eur. Svoj návrh odôvodnil všeobecným tvrdením, že neustále žije v právnej a majetkovej neistote a od podania žaloby nie je v jeho veci stále rozhodnuté.

22. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy doterajšiu dĺžku napadnutého konania (necelé 3 roky), význam (hodnotu) sporu pre sťažovateľa, ako aj rozsah porušenia ním namietaných práv, v nadväznosti na okolnosti opísané v bode 17 tohto nálezu považoval ústavný súd priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania a výpočte odmeny za právne služby ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13a ods. 1, § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) á 181,17 eur a režijný paušál 2-krát á 10,87 eur. Repliku sťažovateľa z 23. februára 2022 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jej obsah za podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, preto zaň náhradu trov sťažovateľovi nepriznal a v danej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu). Trovy konania tak predstavujú sumu celkom 384,08 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu